

Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjoiden vaikuttavuuskokeilu Järvenpäässä, Keravalla ja Tuusulassa Trafin valtionavustushanke 2017

1. HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Työssä laaditaan ja pilotoidaan konsulttityönä erilaisia liikennekäyttäytymiseen vaikuttavia kokeiluja Järvenpää–Kerava–Tuusula-alueelle, jotta pystytään arvioimaan, minkälaisilla keinoilla voidaan parhaiten vaikuttaa suojatieturvallisuuteen. Tarkoituksena on kohdentaa erilaisia toimenpiteitä muutamille eri ikä- tai liikkujaryhmille sekä arvioida niiden toimivuutta ennen- ja jälkeen-seurannoilla.

Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjat suunnitellaan syksyllä 2017 ja keväällä 2018 sekä toteutetaan erilaisten tempausten ja kokeilujen avulla syksyllä 2018. Kokeiluilla pyritään hakemaan vaikuttavimpia ja resurssitehokkaimpia keinoja eri kulkumuotojen suojatieturvallisuuden parantamiseen. Kokeiluilla tavoitellaan työskentelymenetelmiä, jotka ovat toistettavissa kuntakohtaisesti tai seudun osalta myös tulevina vuosina.

Hankkeen tavoitteena on jalkauttaa vuonna 2017 seudun liikenneturvallisuustoimijatyössä esille tulleita ideoita sidosryhmien laajalla yhteistyöllä sekä kehittää uusia menetelmiä suojatieonnettomuuksien vähentämiseksi tiedottamisen ja valistamisen keinoin. Hankkeen avulla etsitään keinoja parantaa kohdennetusti eri ikä- ja liikkujaryhmien hyvinvointia, mutta myös parantaa eri toimijoiden mahdollisuutta osallistua liikenneturvallisuustyöhön.

2. HANKKEEN SISÄLTÖ JA TOIMENPITEET

Hankkeessa toteutetaan kahdesta kolmeen kokeiluluonteista tempausta neljälle eri ikä- tai liikkujaryhmälle – yhteensä 8-12 toimenpidettä – syksyllä 2018 yhtä aikaa kolmen kunnan alueella sekä yhdistetään tempaukset viikon kestäväksi kampanjaksi. Ikäryhmiä ovat esim. lapset, nuoret, työikäiset ja ikäihmiset, kun taas liikkujaryhmiä ovat esim. kävelijät, pyöräilijät, mopoilijat ja autoilijat.

Toimenpiteitä ja tempauksia suunnitellaan sidosryhmäyhteistyönä heti hankkeen alkamisen jälkeen.

Mahdollisia esimerkkejä uusiksi kokeiluiksi:

- Tutkitaan, miten eri informaatiolähteistä saadut ohjeistukset vaikuttavat ihmisen liikennekäyttäytymiseen. Esimerkiksi yhdessä koulussa kampanjamateriaalia voidaan laittaa oppilaiden vanhemmille *Wilma*-viestinä, toisessa koulussa opettaja pitäisi lyhyen liikenneturvallisuusaiheisen infon ja kolmannessa lähetään oppilaille henkilökohtainen tiedote (*esim. WhatsApp-viesti*). Seuranta toteutetaan kyselyillä tai tarkkailuina.
- Järjestetään toisen asteen oppilaitoksille suunnattu liikenneturvallisuusnäyttelykiertue. Näyttelyssä demonstroidaan ajonopeuden vaikutusta jalankulkijalle tai pyöräilijälle kolaritilanteessa ja kerrotaan liikennesäännöistä. Seurataan autoilijoiden käytöstä oppilaitosten lähellä sijaitsevien suojateiden läheisyydessä.
- Järjestetään vastaava kiertue seudulla toimivan suuren työnantajan kanssa.
- Suojateiden yhteyteen toteutetaan kokeiluna lavastettuja liikennetilanteita kuvina: *Kuinka toimia ko. risteyksessä oikein* ja tutkitaan niiden vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen.

- Erilaisista liikennetilanteista lavastetaan rasteja jo keväällä. Oppien mieleen jäämistä testataan pistokokeilla syksyllä. Oikein vastanneille myönnetään diplomi ja palkinto.
- Järjestetään yhden päivän tempauksena vertaisohjaajat koululaisille ja ikäihmisille suojaetelle astumisen rohkaisemiseksi.

Hankkeen sisältö ja toimenpiteet tarkentuvat syksyn 2017 aikana ohjausryhmän perustamisen jälkeen. Kaikissa toimenpiteissä konsultoidaan Liikenneturvaa ja Trafia. Tavoitteena on yhdistää valtakunnallisesti tunnettuja kampanjoita, kuten Liikenneturvan *Sinä teet suojaetien* -kampanja ja kaupunkien suojaetiepäivystykset koulujen alun yhteydessä.

3. ARVIO HANKKEEN VAIKUTUKSISTA

Hankkeella pyritään herättämään ihmisten huomio liikennekäyttäytymiseensä. Tavoitteena on koulumatkojen turvallisuus sekä ajoneuvojen ennakoiva ja muita huomioiva ajotyylin suojaetillä. Ennen kampanjan ja kokeilujen toteutusta alueella selvitetään kohderyhmien käyttäytymistä mahdollisilla kyselyillä, kenttäseurannoilla sekä liikennelaskennoilla kohderyhmien yleisimmin käyttämällä suojaetillä. Seuranta toistetaan kampanjan jälkeen, jotta voidaan arvioida hankkeen vaikutuksia liikennekäyttäytymiseen. Varsinaiset seurantamenetelmät riippuvat valittavista toimenpiteistä ja ne päätetään työn suunnittelun yhteydessä.

4. TYÖVAIHEIDEN SISÄLTÖ JA NIIHIN VARATTAVAT RESURSSIT

Suojaetien liikenneturvallisuushanke sisältää seuraavat työvaiheet:

1. Työn määrittely
2. Erilaisten kokeilujen ja tempausten sekä niiden seurantojen suunnittelu
3. Ennen-seurantojen toteutus
4. Suojaetien liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu
5. Kampanjan viestinnän ja mainonnan suunnittelu
6. Materiaalien hankinta
7. Kampanjan toteutus kunnissa syksyllä 2018
8. Jälkeen-seurantojen toteutus
9. Raportointi ja suositukset

Seuraavassa on kuvattu tarkemmin työvaiheiden käytettävä aika konsulttityönä. Kuntien yhteyshenkilöt (liikenneturvallisuustyöryhmien puheenjohtajat) arvioivat omat resurssinsa tarkemmin.

1. Työn määrittely (20 tuntia)

Työvaiheessa perustetaan ohjausryhmä, joka päättää työn rajauksista ja tärkeimpien kohderyhmien valikoimisesta.

Muodostetaan työlle ohjausryhmä, johon kuuluvat vähintään kuntien liikennekasvatus- ja liikenneturvallisuustyöryhmien puheenjohtajat, hallintokuntien oleellimmat edustajat, Liikenneturva, poliisi, pelastuslaitos, Trafi ja konsultti. Päätetään, mille ikä- tai liikkujaryhmille kampanjat suunnataan ja erityisesti, minkä tyyppiin ongelmiin niillä pyritään vaikuttamaan. Valikoinnin lähtötietoina käytetään liikenneturvallisuustoimijatyydyssä ja liikenneturvallisuussuunnitelmissa aiemmin laadittuja kyselyitä ja selvityksiä. Ohjausryhmän mandaatilla konsultti lähestyy valikoitujen kohderyhmien kannalta oleellisia henkilöitä, kuten koulujen rehtoreita tai työpaikkojen työsuojeluhenkilöstöä jatkoneuvotteluja varten.

2. Erilaisten kokeilujen ja tempausten sekä niiden seurantojen suunnittelu (90 tuntia)

Työvaiheessa suunnitellaan vaikuttavuudeltaan ja kustannustehokkuudeltaan soveltuvimmat toimet, joilla suojatieturvallisuuskampanja saadaan toteutettua. Suunnittelussa otetaan huomioon tempausten eri kohderyhmät ja pyritään saavuttamaan kaikki liikkujaryhmät kattava kampanja. Samalla suunnitellaan kunkin toimenpiteen kannalta soveltuvimmat ennen- ja jälkeen-seurannat.

Syksyn 2018 toimet suunnitellaan ja ohjelmoidaan tarkemmin syksyn 2017 ja kevään 2018 aikana. Toimenpiteitä ideoidaan ja työstetään yhdessä koulujen tarpeiden ja liikenneturvallisuustyöryhmien olemassa olevien ideoiden mukaan. Liikenneturvallisuuskampanjan tavoitteena on suojatieturvallisuuden parantaminen ihmisten käyttäytymiseen vaikuttamisen kautta. Toimenpiteitä ei suunnata liikenneympäristön parantamiseen. Hankkeessa pyritään herättämään liikkujien huomio pääosin positiivisin keinoin.

Suunnitellaan kullekin kampanjalle parhaiten kampanjan vaikuttavuutta mittaava seurantatapa, joka voidaan toteuttaa sekä ennen että jälkeen kampanjan. Seurantatavat voivat kampanjasta ja sen vaikuttamiskeinoista riippuen joko laskentoja, nopeusmittauksia, tarkkailuja tai erilaisia kyselyitä tai testejä. Työssä suunnitellaan myös tarvittavat henkilöresurssit seurantojen toteuttamiseksi.

3. Ennen-seurantojen toteutus (20 tuntia)

Työvaiheessa arvioidaan kunkin toteutettavaksi valitun kampanjan osalta nykytilannetta tekemällä seurantoja, kuten laskentoja, tarkkailuja tai kyselyitä. Seurantojen avulla asetetaan lähtötaso, johon pyritään vaikuttamaan varsinaisilla kampanjoilla. Seurantojen toteutuksen yhteydessä asetetaan kullekin kampanjalle tavoitetaso, joka tulisi saavuttaa kampanjan jälkeisissä jälkiseurannoissa.

4. Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu (20 tuntia)

Työvaiheessa suunnitellaan ja toteutetaan liikenneturvallisuuskampanjan sisältö ja aikataulu.

Kampanja toteutetaan syksyllä 2018. Sisältö ja aikataulu suunnitellaan yhdessä ohjausryhmän kanssa kevään 2018 aikana varmistetaan lopullisen kampanjan sisältö aikatauluineen.

5. Kampanjan viestinnän ja mainonnan suunnittelu (10 tuntia)

Työvaiheessa päätetään, millaisia viestintäkeinoja kampanjan toteuttamiseksi käytetään ja kenelle markkinointi suunnataan.

Konsultti laatii työn yhteydessä viestintäsuunnitelman, jossa kuvataan kampanjoiden viestinnän tavat, välineet, aikataulutus ja kohderyhmät. Kampanjaa markkinoitaessa pyritään käyttämään jo olemassa olevia ja toimivia viestintävälineitä (Intranet, Wilma, sähköposti, sosiaalinen media) sekä mahdollisesti testataan eri viestintämateriaalien keinoja (kirjeet, flyerit tai muu suoramarkkinointi).

6. Materiaalien hankinta (10 tuntia)

Työvaiheessa suunnitellaan kampanjassa tarvittavien materiaalien hankinta.

Kampanjaa varten hankitaan erilaisia huomiota herättäviä kuvia, tauluja tai banderolleja sekä mm. heijastimia, huomioliivejä ja viestintään tarvittavia materiaaleja. Tarvittavat materiaalit tarpeet täsmäntyvät tempausten luonteen mukaan. Mikäli autoilijoita halutaan palkita hyvästä käytöksestä tai sosiaaliseen mediaan osallistuneista palkita kampanjassa mukana ololla, varataan materiaaleista tarvittava määrä palkinnoiksi.

7. Kampanjan toteutus kunnissa syksyllä 2018 (40 tuntia)

Työvaiheessa toteutetaan kampanjaviikko ja suunnitellut tempaukset yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Kampanja toteutetaan monipuolisena sidosryhmäyhteistyönä eri hallintokuntien ja alueen järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken. Kampanjan tarkempi toteutustapa määräytyy toimenpidesuunnittelun yhteydessä. Tavoitteena on koordinoita useita erilaisia kampanjoita ja toimenpiteitä.

8. Jälkeen-seurantojen toteutus (20 tuntia)

Työvaiheessa toteutetaan kampanjoiden jälkiseurannat.

Työvaiheessa arvioidaan kunkin toteutetun kampanjan vaikutusta nykytilanteeseen (ennen-seurantoihin) tekemällä uudet seurannat kampanjoiden jälkeen. Verrataan tavoiteltua vaikutusta todellisiin vaikutuksiin sekä todetaan virhelähteet, jotka ovat voineet vaikuttaa seurantoihin.

9. Suositukset ja loppuraportointi (20 h)

Kerätään kampanjoista saatu palaute sekä ennen- ja jälkeen-seurantojen tulokset ja verrataan niitä kampanjoiden vaativuuteen ja resurssitarpeeseen. Laaditaan kustakin kampanjasta arvio onnistumisista ja epäonnistumisista yksinkertaisella pistetytyksellä. Tehdään työn perusteella suositusluettelo resurssien käytöltään tehokkaimmista, helpoimmin monistettavista ja vaikuttavimmista kampanjoista parannusehdotuksineen.

4. HANKKEEN AIKATAULU

Hanke alkaa heti avustuspäätöksen saavuttua ohjausryhmän nimeämisellä ja eri tahojen kontaktoimisella ja päättyy hankkeen raportointiin loppusyksyllä 2018. Tarkempi suunnittelutyö tehdään kevään 2018 aikana ja kampanja toteutetaan syksyllä 2018. Hanke päättyy seurantatutkimukseen ja raportointiin syyskuun 2018 lopussa. Alustava aikataulusuunnitelma eri työvaiheiden osalta:

Työvaihe	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys
Työn määrittely	■	■	■	■									■
Erialaisten kokeilujen ja tempausten sekä niiden seurantojen suunnittelu	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ennen seuranta-ohjelmien toteutus					■	■	■	■	■	■	■	■	■
Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Materiaalien hankinta					■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kampanjan toteutus kunnissa syksyllä 2018	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Jälkeen-seurantojen toteutus												■	■
Raportointi ja suositukset												■	■
Kokoukset	●			●			●	●				●	●

Työryhmän kokousten ajoitus aikataulussa on viitteellinen. Sinisellä on merkitty ohjausryhmän kokoukset ja oranssilla kohderyhmäpalaverit. Työtä käynnistettäessä laaditaan tarkempi vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelma sekä sovitaan kokousten määrästä ja ajankohdista yhdessä ohjausryhmän kanssa.

5. HANKKEEN OHJAUSRYHMÄ JA KOKOUKSET

Hankkeen alussa perustetaan hankkeelle ohjausryhmä ja sovitaan osapuolten vastuut. Alustavana ehdotuksena ohjausryhmässä toimivat Järvenpään, Keravan ja Tuusulan liikenneturvallisuustyöryhmien puheenjohtajat, Liikenneturvan, Trafín sekä konsultin edustajat. Konsultin edustaja toimii ohjausryhmän yhteyshenkilönä ja hankkeen vetäjänä. Hanketta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä koulujen, ikäihmisten palvelujen, nuorisotoimen, pyöräily- ja urheiluseurojen, eläkeläis- ja muiden järjestöjen, alueen yritysten ja Autoliiton kanssa. Ohjausryhmää täydennetään tarvittaessa muilla sidosryhmillä tai alueen liikenneturvallisuustyöryhmien jäsenillä.

Alustavasti hankkeen ohjausryhmä kokoontuu kolme kertaa vuoden aikana. Toiseen ja kolmanteen kokoukseen kutsutaan sidosryhmien edustajat mukaan.

Kokous 1	Työn sisältö ja painotukset - työryhmän järjestäytyminen, ohjausryhmä ja yhteyshenkilöt - työn lähtökohdat ja tavoitteet: osapuolten vastuut, vaikutusmahdollisuudet ja odotukset työlle - työohjelman ja työnaikaisen vuoropuhelun tarkentaminen - lähtöaineistojen tilanne - raportointitavasta sopiminen - sopimusasiat
Kokous 2	Suunnittelukokous - keskeisimmät tavoitteet ja suunnitelmarunko - päättäjien informointi ja sidosryhmien osallistaminen työhön - eri osapuolien tavoitteiden yhteensovittaminen - keskustelu visiosta ja linjauksista
Kokous 3	Suunnitteluratkaisut - kampanjaviikon aikataulun sopiminen - viestinnästä päättäminen - käytettävistä materiaaleista sopiminen ja materiaalien hankinta - kärkihanke-ehdotukset

5. HANKKEEN BUDJETTI

Hankkeen kokonaisbudjetti on 18 600 € (kaikki hinnat sis. alv 24 %, jollei toisin mainittu). Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín hankeavustuksen osuus hankkeesta on 50 % eli 9 300 € ja kuntien osuus yhteensä 9 300 € (á 3 100 €/kunta). Konsulttityön resurssit hankkeelle on noin 250 tuntia ja hankkeen materiaali- ja kuluarvio on alustavasti 1 860 €. Hankkeen pääasiallisena toteuttajana toimii Elina Lämsä (Ins. AMK, SKOL 05) ja hankkeen projektipäällikkönä ja laadunvarmistajana toimii Tapio Kinnunen (Ins. AMK, SKOL 03). Arvio hankkeen konsulttityökustannuksista on esitetty oheisessa taulukossa.

	Kinnunen	Lämsä	yht	yht (alv 0)	alv 24 %	yht (alv 24)
SKOL-hinta eur/h	80	45	tuntia	euroa	euroa	euroa
TUNTIARVIO OSATEHTÄVITTÄIN	h	h				
Työn määrittely	10	10	20	1 250	300	1 550
Erilaisten kokeilujen ja tempausten sekä niiden seurantojen suunnittelu	25	65	90	4 925	1 182	6 107
Ennen-seurantojen toteutus		20	20	900	216	1 116
Suojateiden liikenneturvallisuuskampanjan sisällön ja aikataulun suunnittelu	5	15	20	1 075	258	1 333
Kampanjan viestinnän ja mainonnan suunnittelu		10	10	450	108	558
Materiaalien hankinta		10	10	450	108	558
Kampanjojen toteutus syksyllä 2018	5	35	40	1 975	474	2 449
Jälkeen-seurantojen toteutus		20	20	900	216	1 116
Suosikset ja loppuraportointi	5	10	15	850	204	1 054
Projektinjohto ja laadunvarmistus	5		5	400	96	496
HENKILÖTYÖ YHTEENSÄ	55,0	195,0	250,0	13 175	3 162	16 337
Kulut (matkakuluja)				325	78	403
KOKONAISHINTA YHTEENSÄ				13 500	3 240	16 740

6. HANKKEEN ALUSTAVA VUOROVAIKUTUS- JA VIESTINTÄSUUNNITELMA

Hankkeen vetäjä laatii vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelman yhdessä ohjausryhmän kanssa. Sidosryhmien vuorovaikutus toteutetaan yhteyshenkilön (konsultti) toimesta. Hankkeen ohjausryhmä koostuu kolme kertaa ja lisäksi kuntien liikenneturvallisuustyöryhmiä tiedotetaan hankkeen suunnittelun eri vaiheissa.

Keväällä 2018 viestintä kohdistetaan kampanjan markkinointiin mm. alueen lehtien, sosiaalisen median ja mainoksien avulla. Hankkeesta laaditaan neljä tiedotetta: alussa syksyllä 2017, tammikuussa 2018 sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille sekä medialle keväällä 2018 sekä syksyllä 2018.

Sidosryhmien suuntaan kontaktointi alkaa heti hankkeen alussa ja vuorovaikutusta pidetään yllä koko hankkeen ajan, mutta pääpaino yhteydenpidossa on keväällä.